

Europos regionų komiteto nuomonė – PVM veiksmų planas. Bendros ES PVM erdvės kūrimas

(2017/C 088/08)

Pranešėjas: Dainis Turlais (LV/ALDE), Rygos miesto tarybos narys**Pamatinis dokumentas:** Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui dėl PVM veiksmų plano „Bendros ES PVM erdvės kūrimas. Laikas spręsti“COM(2016) 148 *final***POLITINĖS REKOMENDACIJOS**

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Ižanga

1. palankiai vertina veiksmų planą – Komisijos iniciatyvą, kurioje nustatomos gairės, kaip pasiūlyti iki 2017 m. Sąjungoje sukurti bendrą pridėtinės vertės mokesčio (PVM) erdvę;
2. pripažįsta, kad PVM sistema yra esminis bendrosios rinkos veiksnys ir ją reikėtų reformuoti, kad ji taptų paprastesnė, teisingesnė, veiksmingesnė ir labiau apsaugota nuo klastojimų, kad būtų geresnės įmonių konkurencijos sąlygos ir mažesnė diskriminacija tarp vartotojų bei optimalus pajamų surinkimas;
3. pabrėžia bendros PVM erdvės sukūrimo Sąjungoje svarbą vietos ir regionų valdžios institucijoms, kadangi kai kuriose valstybėse narėse jos yra atsakingos už apmokestinimą PVM ir PVM pajamų perskirstymas yra labai svarbus įgyvendinant vietos ir regionų valdžios institucijoms skirtas finansinio subalansavimo priemones; tačiau valstybių narių nacionalinio PVM pajamų perskirstymo sistemos nepriklauso ES kompetencijos sričiai;
4. primena, kad PVM taip pat yra svarbus ES nuosavų išteklių pajamų šaltinis, nes 2014 m. jis sudarė 17,6 mlrd. EUR arba 12,3 % visų ES įplaukų;
5. taip pat remia Komisijos tikslą kovoti su sukčiavimu. Didelis sukčiavimo mastas rodo dabartinės sistemos spragas ir kiekvienais metais valstybės narės dėl to praranda daug pajamų; preliminariais duomenimis ES kasmet praranda 170 mlrd. EUR. Šis reiškinys daro neigiamą poveikį viešojo sektoriaus biudžetui, įskaitant vietos ir regionų valdžios institucijų biudžetus kai kuriose valstybėse narėse, ir jo gebėjimui teikti kokybiškas paslaugas; atsižvelgdamas į tai, ragina valstybes nars rinkti ir platinti statistinius duomenis apie tarpvalstybinį sukčiavimą PVM;
6. pažymi, kad PVM sistemos susiskaidymas ir sudėtingumas lemia dideles PVM prievolių vykdymo išlaidas tarpvalstybinę prekybą vykdančioms įmonėms. Šios išlaidos yra pernelyg didelės mažosioms ir vidutinėms įmonėms, kurios sudaro regionų ekonomikos ir užimtumo pagrindą; pažymi, kad PVM veiksmų planas taip pat turėtų padėti supaprastinti PVM prievolių vykdymą įmonėms, vykdančioms tarpvalstybinę prekybą. PVM sistema neturi sudaryti nereikalingų kliūčių tarpvalstybinei prekybai;
7. atkreipia dėmesį, kad PVM tvarkos ir nustatytų PVM tarifų skirtumai daro itin didelį neigiamą poveikį pasienio regionams ir šių regionų mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVI). Todėl reikia įvertinti šių pasiūlymų, kurie suteikia galimybę lanksčiau nustatyti PVM tarifus, teritorinį poveikį;
8. pažymi, kad PVM direktyvoje numatytos nuostatos dėl PVM tarifo, kuriomis siekiama apsaugoti bendrąją rinką ir užkirsti kelią konkurencijos iškraipymui; mano, kad tai yra svarbiausi principai, todėl būtina atidžiai išnagrinėti visus pasiūlymus, kuriais siekiama suteikti valstybėms narėms daugiau laisvės nustatyti PVM tarifus, siekiant įvertinti galimą šių pasiūlymų poveikį vidaus rinkai ir konkurencijai;

9. pritaria PVM sistemos reformai, galinčiai ateityje užtikrinti pagrindą skatinti augimą, konkurencingumą ir užimtumą, visų pirma skaitmeninę ir judriojo ryšio ekonomiką, naujus ekonomikos modelius ir paslaugų įmones; atsižvelgdamas į tai, teigiamai vertina Komisijos pasiūlymą išplėsti vieno langelio principo taikymą PVM elektroninėms paslaugoms remiantis bandomąja sistema, skirta gerinti mokesčių administracijų ir elektroninę prekybą vykdančių įmonių bendradarbiavimą;

10. mano, kad valstybių narių veiksmingumas mokesčių administravimo srityje labai skiriasi. Mokesčių administratorių bendradarbiavimo ir tarpusavio pasitikėjimo nepakanka; mano, kad įtariamo PVM sukčiavimo atveju bankai, laikydamiesi šiuo metu galiojančių duomenų apsaugos teisės aktų, turėtų visapusiškai bendradarbiauti su mokesčių administratoriais;

11. rekomenduoja išnagrinėti valstybių narių gerą patirtį skiriant vietos ir regionų valdžios institucijoms dalį iš PVM gautų pajamų arba pavedant joms nustatyti šį mokestį;

12. prašo į konsultacijas dėl bet kokio PVM sistemos pakeitimo įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijų atstovus nacionaliniu lygmeniu ir Regionų komitetą Europos lygmeniu atsižvelgiant į tiesioginį šių sprendimų poveikį piliečių gerovei, įmonių konkurencingumui ir viešųjų valdžios institucijų pajamoms;

Bendra ES PVM erdvė

13. ragina nagrinėjant principą, pagal kurį tarpvalstybiniais sandoriams taikomi tokie patys reikalavimai kaip ir vidaus sandoriams, visų pirma atsižvelgti į šio principo poveikį MVĮ tais atvejais, kai tuo pačiu metu ir toliau taikomi skirtingi PVM tarifai;

14. pritaria požiūriui, kad nauja sistema turi būti grindžiama paskirties principu ir kad reikia numatyti, kad pardavimo kitoje ES šalyje įsisteigusiam klientui atveju PVM turi būti taikomas pagal tiekėjo šalies teisės aktais nustatytą tvarką ir paskirties šalyje taikomu tarifu. Šį mokestį surinkusios šalies iš PVM gautos pajamos turi būti pervestos vartojimo valstybės narės kompetentingai valdžios institucijai;

15. palankiai vertina ketinimą užtikrinti, kad įmonės, vykdančios komercinius sandorius bendrojoje rinkoje, visus su PVM susijusius klausimus galėtų spręsti su kompetentinga įstaiga jų kilmės šalyje ir neprivalėtų registruotis PVM mokėtojomis, teikti deklaracijas ir mokėti mokesčius visose ES valstybėse narėse, kuriose jos vykdo komercinius sandorius. Šie supaprastinimai neturi kelti pavojaus pajamoms iš PVM ir daryti įtakos valstybių narių fiskaliniam suverenumui;

16. mano, kad Komisijos planas yra plataus užmojo ir kad reikės laiko jam įgyvendinti; todėl pritaria laipsniško įgyvendinimo principui;

17. primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares imtis priemonių, kurios leistų padidinti apmokestinimo veiksmingumą ir kovoti su sukčiavimu, siekiant sumažinti valstybių narių nesurenkamo PVM sumas. Šios priemonės gali labai paremti pastangas užtikrinti mokesčių administratorių tarpusavio pasitikėjimą ir veiksmingą bendradarbiavimą, kuris yra būtinas tinkamam naujos sistemos funkcionavimui. Komitetas pabrėžia, kad dėl naujų ataskaitų ir audito priemonių įvedimo neturi pernelyg padidėti įmonių, ypač MVĮ, našta;

18. ragina valstybes nares priimti konkrečius sprendimus dėl PVM Europos Sąjungoje reglamentuojančių teisės aktų, visų pirma siekiant panaikinti iki šiol esančius valstybių narių tarpusavio skirtumus, susijusius su kai kurioms valstybėms suteiktomis priemonėmis, kuriomis nukrypstama nuo PVM direktyvos, ir skatinti visas valstybes nares šiuos sprendimus įgyvendinti;

19. atkreipia dėmesį, kad Komisija, formuluodama pasiūlymus, kuriais siekiama padidinti mokesčių administratorių funkcijų veiksmingumą, turi atsižvelgti į nacionalinius ir (arba) regioninius administravimo įgaliojimus;

20. ragina veiksmingiau taikyti IT priemones ir pasinaudoti visais turimais e. duomenimis kovojant su sukčiavimu, tačiau kartu užtikrinti duomenų apsaugą;

21. atsižvelgdamas į PVM atvirkštinio ar mokėjimo dalimis sistemas⁽¹⁾, kurios taikomos daugelyje šalių, pabrėžia, kad būtina stiprinti gyventojų tikėjimą tuo, kad sumokėtas PVM iš tiesų patenka į nacionalinį, regiono arba vietos biudžetą, turint omenyje, kad piliečiai yra vieni iš pagrindinių ir tikrų šio mokesčio mokėtojų; rekomenduoja aptarti galimybę įvesti savanorišką elektroninio mokėjimo sistemą, per kurią piliečių už įsigytas prekes sumokėtas PVM būtų pervedamas į kompetentingos valdžios institucijos biudžetą, o suma be PVM už įsigytą prekę, kaip ir iki šiol – į pardavėjo sąskaitą;

PVM tarifai

22. pabrėžia, kad nėra pakankamai įrodymų, kad konkurencija iškreipiama dėl PVM netaikymo tam tikrai viešojo sektoriaus įstaigų veiklai, savivaldybių bendradarbiavimo veiklai arba tam tikrai veiklai, kuri laikoma viešojo intereso veikla. Viešojo sektoriaus subjektų neapmokestinamas PVM priklauso nuo objektyvių ir Europos lygmeniu suderintų kriterijų, o ne paliekamas valstybių narių nuožiūrai;

23. ragina Komisijos poveikio vertinime, kuris turėtų būti parengtas 2017 m., atsižvelgti į vietos ir regionų valdžios institucijų interesus. Šiomis aplinkybėmis reikėtų, bendradarbiaujant su vietos ir regionų valdžios institucijomis, aiškiau apibrėžti sąvoką „konkurencijos iškraipymas“ (tam tikro dydžio);

24. mano, kad būtina užtikrinti, kad visos valstybės narės turėtų galimybę taikyti visas valstybių narių anksčiau nustatytas nukrypti leidžiančias nuostatas;

25. ragina PVM tarifą švietimo įstaigoms sumažinti iki 6 %;

26. pabrėžia, kad šiuo metu lengvatinių PVM tarifų sąrašas yra ypač neskaidrus ir neatitinka aiškiai apibrėžtos logikos; todėl apgailestauja, kad Komisija nepateikia išsamaus ir skaidraus taikomų lengvatinių tarifų sąrašo; mano, kad reikėtų peržiūrėti prekių ir paslaugų, kurioms taikomas sumažintas PVM tarifas, sąrašą atsižvelgiant į technologijų, ekonomikos ir kt. raidą ir į iškraipymus, kuriuos lemė panašioms prekėms ir paslaugoms taikomi skirtingi PVM tarifai. Šios peržiūros rezultatas turėtų būti kuo didesnis suderinimas siekiant išvengti konkurencijos iškraipymo MVĮ vidaus rinkoje;

27. be to, subjektai, vykdančys su viešuoju interesu susijusią veiklą, ekonominiu požiūriu gali būti labiau suinteresuoti, kad PVM jiems būtų atskaitytas *ex post*, o ne būti neapmokestinami *ex ante*;

28. laikosi nuomonės, kad 1 variantas (Prekių ir paslaugų, kurioms gali būti taikomas sumažintas tarifas, sąrašo išplėtimas ir reguliarus persvarstymas) yra mažiau rizikingas, palyginti su 2 variantu (Prekių ir paslaugų, kurioms gali būti taikomas sumažintas tarifas, sąrašo panaikinimas);

29. mano, kad valstybėms narėms suteikus didesnę veiksmų laisvę nustatyti PVM tarifus neišvengiamai padidės šių tarifų įvairovė, o tai gali iškraipyti bendrąją rinką ir užkrauti našta įmonėms, visų pirma MVĮ; siūlo Komisijai atlikti išsamų vertinimą ir išnagrinėti savo pasiūlymų poveikį įmonių konkurencijai ir administraciniams mokesčiams, taip pat jų teritorinį poveikį, visų pirma pasienio regionuose;

30. atkreipia dėmesį į komunikate minimas kitas išlaidas ir spragas, susijusias su valstybėms narėms perduodamais įgaliojimais sumažinti tarifus, visų pirma į riziką, kad gali sumažėti pajamos ir kad PVM sistema gali tapti sudėtinga, taip pat į riziką, kad padidės įmonių išlaidos ir teisinis netikrumas; mano, kad šie aspektai turi būti atidžiai įvertinti;

31. laikydamasis nuoseklumo su savo nuomone dėl maisto švaistymo (2016 m. birželio mėn.), remia pasiūlymą atskaityti stambiesiems mažmenininkams PVM nuo jų aukojamų neparduotų maisto produktų;

⁽¹⁾ Pvz., Europos Komisija patvirtino Italijos prašymą leisti PVM mokėjimo dalimis sistemą taikyti viešojo administravimo institucijoms, mokačioms PVM. Kai viešojo administravimo institucijos apmoka sąskaitą už įsigytą prekę ar paslaugą, dalis PVM tiesiogiai pervedama į valstybės išdą. Ši sistema galioja nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2017 m. gruodžio 31 d.; po šio termino numatyta viešojo administravimo institucijose visiškai pereiti prie elektroninių sąskaitų. Pagal kai kuriuos apskaičiavimus, dėl viešojo administravimo institucijų PVM mokėjimo Italija kiekvienais metais prarasdavo 900 mln. EUR.

Elektroninė prekyba

32. pripažįsta, kad sudėtingos ir kiekvienoje valstybėje narėje skirtingos PVM taisyklės yra viena iš pagrindinių kliūčių elektroninei prekybai; pripažįsta, kad PVM sistemą reikia supaprastinti ir sumažinti MVĮ tenkančias su reikalavimų laikymusi susijusias sąnaudas, visų pirma panaikinant veiksnius, kurie yra palankesni trečiųjų šalių tiekėjams, o ne Europos Sąjungoje veikiančioms įmonėms;

33. pritaria pasiūlymui į vieno langelio sistemos taikymo sritį įtraukti prekybą prekėmis ir nustatyti arba padidinti PVM ribas pradedančiosioms įmonėms ir labai mažoms įmonėms;

34. teigiamai vertina pasiūlymą panaikinti PVM išimtį smulkių siuntų importui iš tiekėjų, kurie yra ne ES valstybėse narėse, ir vykdyti patikras atliekant tarpvalstybinę veiklą vykdančių įmonių bendrą auditą, nes šiuo metu Europos MVĮ yra nepalankioje konkurencinėje padėtyje ES nepriklausančių šalių įmonių atžvilgiu;

MVĮ PVM dokumentų rinkinys

35. pabrėžia, kad ekonominis vietos ir regionų valdžios institucijų vystymasis priklauso nuo MVĮ ir kad išlaidos, kurias patiria šios įmonės laikydamosi PVM taisyklių, yra proporcingai didesnės, palyginti su didžiųjų įmonių išlaidomis, todėl MVĮ priverstos vykdyti veiklą konkurencijai nepalankiomis sąlygomis;

36. atkreipia dėmesį į tai, kad daugelyje valstybių patvirtintos naujos įmonių įregistravimą supaprastinančios priemonės, kuriomis, atrodo, siekiama sudaryti palankesnes sąlygas įmonėms, tačiau jos dažnai skatina kurti įmones, kurios atveria kelią karuselinio sukčiavimo schemoms;

37. pažymi, kad susijusios nacionalinės institucijos (įskaitant mokesčių institucijas) turėtų prisiimti atsakomybę kontroliuoti teisėtai veiklą vykdančias įmones. Ši atsakomybė neturėtų būti deleguojama sandorio šalims ar kitoms įmonėms, kaip ES Teisingumo Teismas ne kartą nurodė sprendimuose dėl PVM;

38. rekomenduoja Komisijai MVĮ dokumentų rinkinyje, kurį ji pateiks 2017 m., nustatyti atitinkamas supaprastinimo priemones.

Briuselis, 2016 m. spalio 12 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA